

Podobe iz naroda.

I. Nočni čuvaj.

(Spisal Podgoričan.)

Majhna in borna je moja rojstvena vasica. Dasi ni v njej nič posebnega, vendar je imela tudi svojega nočnega čuvaja in se je v tem lahko merila z našimi manjšimi mesti in trgi. Da! Moji sovaščani so razboriti možje, in njih bistre glave so neko nedeljo popoldne pred davnim časom pod vaško lipo uganile in ukrenile, da je treba dobiti nočnega čuvaja, ki bi varoval po noči njih življenje in imetje. Dejali so: »Ves dan trdo delamo in komaj čakamo noči, da gremo počivat. Ako po noči spimo in počivamo, ne more nam nihče tega oponašati, saj je Bog le dan odločil za delo, noč pa za počitek in spanje. Trdo spimo, kaj ne? Po noči ne slišimo nič, ne vidimo nič; lahko prileze tat v naše shrambe ter nam odnese, kar smo si s trudom pridobili. Malopridneževa roka lahko zapali naša poslopja in tako vpepeli naš pridelek, in še mi ter naši otroci smo v nevarnosti. Da se pa to ne zgodi, treba nam je tudi po noči biti paznim in čuječim. A ker vsak nerad po noči bdi in čuje, dobimo si nočnega čuvaja!«

Sklep je bil storjen, in drugo nedeljo popoldne se je stari Polž, bivši vojak, pogodil z mojimi sovaščani za mezdo. Res niso bili vsi ž njim zadovoljni, ali ker se ni nikdo drug ponudil, in ker niso hoteli biti brez čuvaja, morali so se ž njim pogoditi. Velikodušno so mu dali mesečne plače 4 goldinarje, naj se hrani pri svojem loncu in stanuje pod vaško lipo. Polž je bil s plačo zadovoljen, ali vsaj zadovoljnega se je delal in v svoji prebrisani glavi je takoj pre-

računal, kako bi denar prav obrnil. Mislil si je: »Jaz kadim tabak — vsak dan za štiri krajcarje in porabim za jeden krajcar žveplenk, to je skupaj jeden groš, na mesec torej trideset grošev. Rad pijem tudi tistega, ki malo pogreje, popil ga bodem vsak večer za jeden groš, to bode zopet trideset grošev, skupaj šestdeset grošev t. j. tri goldinarje: ostane mi še jeden goldinar ali dvajset grošev, katere bom porabil za druge potrebe. Jesti mi tako ne bode treba mnogo, saj bodem po dnevu spal, po noči se pa itak ne spodobi jesti in še celó slišal sem, da zdravo ni. Tako se bode živelo.«

Moji sovaščani so nočnemu čuvaju s prvo plačo dali še petak, da si omisli rečij, katerih bi potreboval za opravo.

»Oborožen moram biti!« dejal je Polž, zatlačil hlačnici za golenico, vzel drenovko raz peč in je prasnil v mesto, ker je vedel, da se v starini, tam za vodo, marsikaj dobi za denar. Popoldne istega dne je že hodil okrog starinarjev in je pregledoval, kaj vse imajo. Pri nekem starinarju zagleda drogove s suličastimi konci, na kakoršne so obešali meščani pri neki cesarski slavnosti zastave. Stopil je tje in si je izbral najdaljši drog, ki je imel na koncu lepo svetlo sulico. »Prav ta-le sulica bode dobra«, dejal je sam pri sebi Polž, »prav taka je, kot tista, s katero so Judje Jezusa na križu prebodli; jaz pa bodem s to-le vsakega hudodelca, ki se bode upal v našo vas.« Starinar vesel, da dobi za tako ropotijo kupca, dá mu po ceni. »Svetilnice je še treba«, misli si ter

v sosedni vasi goreti. Polž je bil odbobnal in si je že iskal pripravnega ležišča, ko se zasveti. Hitro plane na vas ter začne upiti: »Gorí! gorí!« Tekel je po vasi ter pri vsaki hiši močno potrkal na okno. Pri dveh pa, pri katerih ni mogel doseči okna z roko, sunil je s sulico vanj, da se je sesulo ter so ljudje prestrašeni prihiteli ven, misleč, da je potres.

Tako je nočni čuvaj Polž stražil do l. 1881.; vsak dan je groš zakadil, groš zapil, ob devetih je bobnal in potem do štirih skoro brez izjeme dremal.

Dan pred svečnico je dobil svojo plačo, štiri goldinarje. Ko je zvečer, predno je šel bobnat, zapival svoj groš, spomnil se je, da ima ta mesec dva dni manj nego drugi; zato je dejal: »Dajte mi ga še za jeden groš!« popil

je še tega — in imel ga je preveč. Nekaj časa se je zaletaval po cesti ter razbijal po bobnu; ko je pa videl, da mu nocoj ne gre bobnanje nič kaj od rok, in da mu je glava težka, šel je na klop pred neko hišo, kjer je večkrat sedeval. Boben je položil na klop in je naslonil svojo trudno glavo nanj, svetilnico je postavil konec glave, sulico pa poleg sebe in je zaspal na prostem v takem mrazu, da so od streh visele po dva komolca dolge sveče. No, zaspal je, — a vzbudil se ni več.

Zjutraj so ga našli ljudje zmrznenega. Vsa vas je spremila bivšega nočnega čuvaja k večnemu počitku. Njegovo zapuščino kažejo moji sovaščani še sedaj in pričakujejo že dolgo drugega nočnega čuvaja; a za tako borno plačo se neče nihče ponuditi.

Paperki staroslovenski.

(Piše P. Ladislav.)

Paperki je dolenski izraz za pobirki, ker po dokončani trgatvi sme vsakdo pobirati ostale grozdice. Pod tem naslovom smo začeli v »Glasniku« l. 1865. pobirati ostanke iz staroslovenščine. Sedaj jih imamo nabranih več. Meni zmiraj donijo v ušesih besede Šafarikove: »Wo Erz und Sagen schweigen, da sprechen die Eigennamen noch immer vernehmlich, von denen die meisten Jahrtausende am Buckel tragen.« Taka imena so zlate jagodice, ki so obvisle po Slovenskem iz staroslovenščine. Marsikatera je obledela in zarujavela; marsikatera okamnela, pa poznati se dadó še vse.

1. **Pogance**, grajščina pol ure od Novega Mesta pod Gorjanci. Že več let sem premišljeval, kaj bi pomenilo to ime.

Breckerfeld — po rodu Saks, bivši oskrbnik na Otočicu (Wördel) in v Poganceh in znan pisatelj o kranjskih grajščinah — pisal je tudi kroniko Pogansko; on ima pisano med drugimi rečmi to-le: »Der Name Poganz hiess ursprünglich Bug-am-Eck, weil hier die Strasse umbiegt, in der krainerischen Sprache ist der Name verhunzt worden in Poganzic.« Ko sem bral to kroniko pri pl. Langerju, rekel sem mu, ta mož se moti, zakaj ko so Pogance nastale, takrat še ni bilo ceste, k večjemu kaka tovorna pot čez Gorjance. V razgovoru z Langerjem sem zvedel to-le: Grajščak na Mehovem (Maichau) je imel tri otroke, po smrti je dobil jeden sin Mehovo, jeden Rumperčverh in hči je dobila Pogance, — je li to pisano v kroniki,